

Интимитизация снижает уровень официальности общения, делает его более непринужденным. Слушатель лучше воспринимает обучающую информацию в ходе неформального общения, усваивая ее на подсознательном уровне.

Эти три вышеперечисленных принципа в совокупности создают своеобразную языковую системность – «язык подкастов».

Таким образом, являясь одним из самых распространенных форматов потребления информации, характеризуясь жанровым разнообразием и свободным доступом на платформы, как для слушателя, так и для создателя, подкасты быстро набирают популярность в качестве образовательного средства в сфере обучения иностранному языку.

Библиографический список

1. Ступина Т.Л. Основы использования подкастинга в образовательном процессе: методическое руководство / Т. Л. Ступина. –Иркутск: ИГЛУ, 2006. – с.22
2. O'Reilly T. What is Web 2.0: Design patterns and business models for the next generation of software/ Т. O'Reilly // Communications & strategies. – 2007. – №. 1. – P. 17.
3. Stanley G. Podcasting for ELT / G. Stanley // Teaching English. –2005.

INNOVATION TEXNOLOGIYALARNI QO'LLAB TIKUV BUYUMLARINI LOYIHALASHNING AVTOMATLASHTIRILGAN SISTEMASIDA TEXNIK VOSITALARDAN FOYDALANISH

Djalolova Dilafruz Fattoxovna

*pedagogika fanlari nomzodi, dotsent
Buxoro muhandislik-texnologiya instituti*

Azimova Feruza Kamolovna

*Stajyor-o'qituvchi,
Buxoro muhandislik-texnologiya instituti*

Annotatsiya: *ushbu maqolada, innovatsion texnologiyalarni qo'llab tikuv buyumlarini loyihalashning avtomatlashtirilgan sistemasida texnik vositalardan foydalanish, grafik ma'lumotlarni kiritish qurilmalari, tayyor andozalarni kiritish - andozalarni raqamlashtirish, andozalarni tekshirish, tahrirlash va saqlash, grafik ma'lumotlarni chiqarish qurilmalari to'g'risida ma'lumotlar berilgan.*

Kalit so'zlar: *grafik, chip, skaner, effect, display, fotoelement, fotokamera, navigatsiya, funksiya, format, plotter, planshet.*

Zamonaviy yengil sanoat ishlab chiqarishi yuqori sifatli mahsulotni olish maqsadida konstruksiya ishlab chiqish aniqligini ta'minlaydigan loyihalash jarayonini jadallashtirish va ishlab chiqarish uchun yangi modellarni tayyorlashni talab qiladi. Hozirgi vaqtda tikuv buyumlarni loyihalashda mavjud bo'lgan jarayonlar ishlab chiqarishning zarur harakatchanligini ta'minlamaydi. Yangi modelni yaratishdan jarayon oqimiga o'tishgacha bo'lgan ish siklli uzoq davom etadi. Modellarning tez-tez o'zgarib turishi sharoitida loyihalash ishlari hajmining o'sishi vaqtini qisqartirish va loyihalash jarayonining sifatini yaxshilashning o'ta jiddiy muammolarini keltirib chiqaradi. Zamonaviy avtomatlashtirish vositalari ishlab chiqarishning loyihalash va texnologik tayyorgarligini, uskunalarini loyihalash va jarayonlarni boshqarish, shuningdek, korxonaning butun ishlab chiqarish faoliyatini yagona kompleksga bog'lash imkonini beradi. Kompyuterlarni istalgan sohada ishlatish loyihalash jarayonini yanada rasmiylashtirish yo'nalishi bo'yicha mavjud jarayonlar va ishlab chiqarish bosqichlarini ko'rib chiqishni talab qiladi. Loyihalash vazifalarining aksariyati hisoblash va grafik jarayonlarni birlashtiradi, chunki asosiy loyihalash natijalari ko'pincha grafik ko'rinishida taqdim etiladi. Jadval tikish sanoatida loyihalash ishlari umumiy hajmining 50-60 foizini tashkil etadi, ba'zi hollarda 70-80 foizni tashkil etadi. Kompyuter texnologiyalari va maxsus qo'shimcha qurilmalardan foydalanish har xil loyihalash darajalarida avtomatlashtirishga imkon beradi. Yengil sanoat sohasida kichik

kompyuterlar ma'lumotni qayta ishlash uchun eng afzalroqdir. Foydalanuvchi va kompyuter o'rtasida ma'lumot almashinuvi uchun quyidagi grafik kirish-chiqish moslamalari qo'llaniladi: yarim avtomatik kirish moslamasi - grafik ma'lumot uchun kodlovchi, shuningdek chip yoki raqamlashtiruvchi deb ham ataladi; grafik ma'lumotni chiqarish moslamasi - chizish mashinasi deb ham ataladigan plotter; grafik display [1].

Grafik ma'lumotlarni kiritish qurilmalari. Grafik ma'lumotni o'qish moslamalari yoki kirish moslamalari avtomatik va yarim avtomatik rejimlarda ishlaydi. Grafikli ma'lumotlarni kiritish uchun avtomatik qurilmalar (GKQ) qog'ozga bosilgan chiziqlar va belgilar izini, qog'ozni, plyonkalarini yoki boshqa vositalarni raqamli kompyuter kodiga aylantiradi. Avtomatik GKQlar skanerlash va kuzatish prinsipi asosida ishlaydi. Skanerlash asboblari chizilgan maydon skanerlash nurlari chiziqni kesib o'tgan nuqtalarning koordinatalarini o'rnatgan holda chiziq bo'ylab skanerdan o'tkaziladi. Kuzatuv qurilmalarda ishchi organlari kontur bo'ylab harakatlanadigan chiziqni kuzatadi, tasodifiy tushish holatida chiziqlarning eng yaqin nuqtalarini qidirish orqali davom etishni taxmin qiladi. Ikkala turdagi qurilma uchun ham fotoelektrik effektdan foydalanish keng tarqalgan. Ikkala holat ham nisbatan oddiy raqamlarni kodlash uchun qo'llaniladi.

Grafik ma'lumotni yarim avtomatik ravishda kiritish moslamalari keng tarqalgan. Bu odamning chizilgan elementlarni tanib olish jarayonida ishtirok etishi bilan izohlanadi. Displeylarga grafik ma'lumotlarni kiritish yorug'lik qalamini, ekranning harakatlanishini boshqaruvchi koordinatali potensiometrning grafik planshetini (digitayzer) yoki ma'lumot kiritish uchun boshqa ishchi organ yordamida amalga oshirilishi mumkin. Eng ko'p ishlatiladigan nurli qalam. U fotoelement va ekrandagi nurli nuqta orqali fotoelementga yorug'likni qaratadigan optik sistemadan iborat. Elektron nurli naychasi nurlari har qanday vaqtda ekranning ma'lum bir nuqtasida joylashganligi sababli, qalamni ko'rsatadigan tasvir elementini aniq aniqlash mumkin. SHu tarzda tanlangan tasvir elementini siljitish, burish, o'chirish va hokazo mumkin. Nurli qalam grafik tasvirni tezda o'zgartirish va tahrirlash imkonini beradi. Kamroq tez-tez, u o'z yo'lini kuzatib, rasm chizish uchun ishlatiladi.

1-rasm. Grafik planshetlarning turlari

Raqamlashning eskirgan usuli (andozalarni elektron shaklga o'tkazish) yangi, yanada samaraliroq, foto raqamlashtiruvchisi, masalan, Gemini Photo Digitizer (Djemini Foto Digitayzer) bilan almashtirilmoqda. Sistemadan foydalanib, andozalar keyinchalik tahrirlash va boshqa sistemalariga eksport qilish imkoniyatiga ega bo'lgan raqamli kamera yordamida raqamlashtiriladi. Bu vaqtni sezilarli darajada qisqartiradi va andozalarni kiritish aniqligini oshiradi [2].

Tayyor andozalarni kiritish - andozalarni raqamlashtirish. Andozalarni ekranda joylashtirish va kompyuterda bosish. Fotokamera avtomatik ravishda kompyuterga andozalarni yuboradi. Olingan fotosurat avtomatik ravishda qayta ishlanadi, andozalar aniqlash (raqamlashtirish) jarayoni bir necha soniya davom etadi. Sistema birinchi marta o'rnatilganda oddiy kalibrash jarayoni bir marta amalga oshiriladi. Chiziqning maksimal og'ish xatosi 0,7 mm.

Andozalarni tekshirish va tahrirlash.

Konturlarni aylanish funksiyasi natijalarni tez va oson ko'rishga yordam beradi. Agar kerak bo'lsa, perimetrning segmentlari yoki kesimlarini o'lchash, ichki elementlarni yoki chiziqlar shaklini tekshiradi va sozlaydi. Raqamlashdan keyin biron bir elementni qo'shish yoki olib tashlash, detallar spetsifikatsiyasini joylashtirish mumkin. Masshtablash va navigatsiya

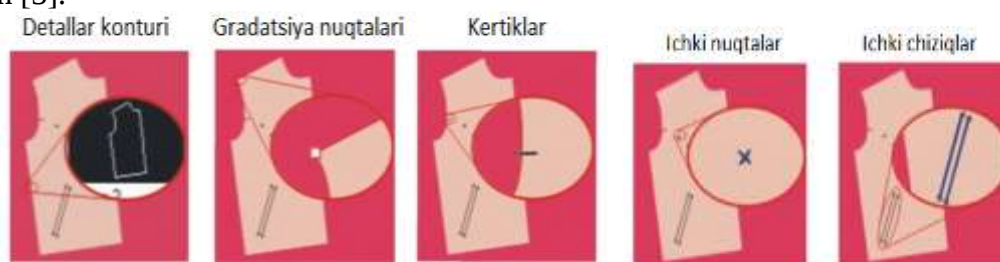
funksiyasi maxsus kattalashtiruvchi bilan birgalikda operatsiyani iloji boricha sodda va samarali qiladi.

2-rasm. Foto digitayzerda ishlash.

Andozalarni saqlash. Andozalarni bevosita loyihalashning avtomatlashgan sistemasida (LAS) saqlang. Qaysi LASda, rasm raqamlashtiruvchisi unga mos kelishi muhim emas. GeminiPhotoDigitizer (Djemini Foto Digitayzer) saqlash variantlarini (faylni saqlash yo‘li, format va boshqalar) eslab qoladi. Qo‘lda andozalarni yaratish jarayonida (yoki ularni kiritishga tayyorlashda) ichki elementlarni markalash uchun ba’zi oddiy qoidalarga amal qilish kerak. Bu kompyuterga kirgandan keyin andozalarni qo‘lda sozlashni oldini oladi.

GeminiPhotoDigitizer (Djemini Foto Digitayzer) da andoza elementlari avtomatik ravishda o‘qiladi: andozaning konturini aniqlash; chiziqlarni Beze egri chiziqlariga yuqori aniqlikda o‘tkazish; nazorat chiziqlari yordamida burchaklarni va belgilarni aniqlash; har xil turdagi kertiklarni tanib olish (chizilgan yoki kesilgan); ichki nuqtalarni va ichki chiziqlarni aniqlash [3].

3-rasm. GeminiPhotoDigitizerda andoza elementlarni tanib olish

Grafik ma’lumotlarni chiqarish qurilmalari. Kompyuter yordamida loyihalash sistemalarida elektromexanik chizish mashinalari yoki plotterlar eng ko‘p ishlatiladi. Plotterlar raqamli nazorat qilinadigan qurilmalardir. Ular ikki turga bo‘linadi: planshetli va rulonli. Planshetli plotterida yozuv birligi har qanday turdagi va formatdagi chizish vositasi joylashgan qo‘zg‘almas planshetga nisbatan ikkita o‘zaro perpendikulyar yo‘nalishda harakat qiladi. Rulonli plotterlarda yozuv birligi faqat gorizontal yo‘nalishda harakat qiladi va qo‘rg‘oshin baraban qog‘ozni vertikal ravishda siljitadi. Ushbu turdagi grafik quruvchilarning afzalligi shundaki, uzunligini deyarli cheklanmagan.

4-rasm. Turli markali plotterlar.

5-rasm. Loyihalovchining ish joyi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Djalolova D.F., Саидова Х.Х. Дифференциация в обучении информатике в системе профессионально-технического образования. Дифференциация в обучении информатике в системе профессионально-технического образования. «Техническое регулирование в едином экономическом пространстве» Сборник статей VII Всероссийской научно-практической конференции с международным участием. 20 мая 2020 г. Екатеринбург. С. 168-172.
2. Джалолова Д.Ф. Техника олий ўқув юртлари таълим жараёнида дастурий воситалардан фойдаланиш-нинг назарий таҳлили. Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар мавзусидаги конференция материаллари. №20. 30 сентябр. Тошкент-2020 й. 33-36 б.
3. Djalolova D.F., Jalolov F.F. Organization of experimental work to develop independent and creative abilities of students in general professional disciplines. Наманган муҳандислик-технология институти илмий-техника журналы. ISSN 2181-8622. Vol 5-Issue (3) 2020. 215-223 б. www.nammti.uz

OLIV TA'LIMDA KOMMUNIKATSION TEXNOLOGIYALAR: AHAMIYATI VA FOYDALARI

Dusbayeva Nazira Narimanovna

Jizzax Politexnika Instituti

Annotatsiya: *Ushbu maqolada jahon tajribasiga muvofiq telekommunikatsiya texnologiyalarini oliy o'quv yurtlariga joriy etish masalalari muhokama qilinadi. Yangi texnologiyalarning ijobiy ta'siri va ba'zi salbiy tomonlari tasvirlangan*

Kalit so'zlar: *texnologiya; telekommunikatsiya; masofaviy ta'lim.*

O'quv jarayoniga aloqa va axborot texnologiyalarining joriy etilishi butun dunyo boshdan kechirayotgan koronavirus pandemiyasi sharoitida rivojlanishga qo'shimcha turtki bo'ldi. O'zgaragan turmush sharoiti o'qitishning yangi shakllari va usullarini shakllantirishga olib keldi. Ta'limning an'anaviy shakli zudlik bilan masofaviy ta'limga o'tdi.

O'zbekiston ta'lim tizimiga axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish masalasi anchadan beri muhokama qilinib kelinmoqda. Bu borada qator me'yoriy-huquqiy hujjatlar, xususan, Prezidentning 2019-yil 11-iyuldagi "Oliy va o'rta maxsus ta'lim tizimida boshqaruvning yangi tamoyillarini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4391-son qarori qabul qilindi. Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining asosiy vazifalaridan biri etib belgilangan "ta'lim jarayonini xalqaro amaliyotga muvofiq tashkil etish, ta'limning yangi pedagogik texnologiyalari va o'qitish usullarini joriy etish, ta'limning zamonaviy shakllari va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari vositalarini joriy etgan holda o'quv jarayonini sifat jihatidan yangilash"[1].

Koronavirus pandemiyasi sharoitida Prezident Shavkat Mirziyoyev raisligida raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni keng joriy etish, shuningdek, elektron hukumat tizimini rivojlantirish masalalari bo'yicha videoselektor yig'ilishi bo'lib o'tdi.

Albatta, epidemiologik vaziyat taqozosi bilan oliy ta'lim muassasalarida masofaviy ta'limga o'tish ham davr talabidir. Hech kimga sir emaski, o'qituvchilarning aksariyati an'anaviy ta'lim shaklida tayyorlangan, ular standart dasturlardan aniq tashkil etilgan ma'lumotlarni olishga odatlangan, zamonaviy yoshlar esa, umuman olganda, Internetdan tasodifiy ma'lumot olishadi, shuning uchun zamonaviy ta'limning an'anaviy va masofaviy shakllarini uyg'unlashtirgan holda ta'limni birlashtirish va tartibga solish zarur[2].

Respublikamizning ko'pgina oliy o'quv yurtlari samarali masofaviy ta'lim uchun mavjud imkoniyatlarni qayta ko'rib chiqish va takomillashtirishga to'g'ri keldi, bu esa asta-sekin yaxshilana boshladi. O'qituvchi va talabalarga ko'rsatmalar berildi, elektron platformalar bilan ishlashni o'rgatish uchun zarur materiallar yaratildi.

Masofaviy ta'lim ingliz tilidan MOODLE ta'lim platformasi orqali amalga oshirildi. Modulli ob'ektga yo'naltirilgan dinamik o'quv muhiti, bu ham o'qituvchilar, ham talabalar uchun